

Біленко Наталія Іванівна

студентка факультету заочного
навчання цивільних осіб ДДУВС

Науковий керівник –

професор кафедри

соціально-гуманітарних дисциплін,

д.філос.н. *Марченко О.В.*

ЗНАЧЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ПРАВА ДЛЯ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ ЮРИСТА: НОВІ ВИКЛИКИ ЧАСУ

Філософія права починається з виникнення ідей про об'єктивну, незалежну від офіційно-владної ідеології, природу і сутність права. Ці ідеї стали основою усіх наступних, включаючи і сучасні, уявлень і концепцій про внутрішній взаємозв'язок і єдність права, свободи і справедливості, про права і свободи людини, про панування права, про правовий закон і правову державу [1, с. 27].

Незважаючи на те, що філософія права має досить тривалу історію, процеси її становлення та розвитку як науки тривають і сьогодні. Сучасний стан розвитку філософії права в Україні є логічним продовженням складного процесу філософсько-правового осмислення права і держави, їх змістових характеристик, сутності права, його ролі та призначення в суспільному житті. Наскільки цей процес є складним свідчить наявність різних концепцій праворозуміння, які віддзеркалюють ті цінності та пріоритети, які визнавалися та відстоювалися протягом історії людства і визначалися мірою свободи, справедливості та рівності [2, с. 3].

Юридичний світогляд – це такий погляд на світ, відповідно до якого всі соціальні явища (у тому числі й можливості людини) визнаються похідними від державно-вольової діяльності, вважаються продуктом державного волевиявлення. Тобто, образно висловлюючись, це погляд на світ, так би мовити, крізь законодавчі «окуляри». Йдеться про світ наслідків виявлень волі держави, її органів [3, с. 9].

Нагадаємо, до речі, що К. Каутський та Ф. Енгельс вживали й пояснювали свого часу поняття «юридичний світогляд» у їхній праці «Юридичний соціалізм». Зокрема, вони стверджували, що юридичний світогляд є характерним для конкретної моделі суспільства, у межах якої домінантною правовою ідеологією справді визнається віра у правову державу, розумне законодавство та природні права людини з урахуванням природно-біологічного і природно-соціального аспектів права [3, с. 9].

Цілком очевидно, аби усвідомлювати високий сенс своєї професійної діяльності, необхідно також з погляду філософії обґрунтувати свою теоретичну позицію і прийняти справедливе рішення, що є особливою ознакою

високого професіоналізму і громадянської чесності юриста. Така думка, особливо з приводу здійснення та вирішення практичних рішень, де необхідно поглянути з боку філософської позиції, не завжди усвідомлюється, проте вона значною мірою визначає та впливає на світогляд юриста. Спроби вирішити фундаментальні теоретичні проблеми юриспруденції без глибокого філософського осмислення приречені на провал.

Однією з особливостей сучасного розвитку української філософії права є її відкритість як «спільної території» філософів та правознавців. Потреба у філософії права, зокрема, у підготовці юристів, пов'язана з попитом на фахівців із системною світоглядною підготовкою, яку і дозволяє дати саме філософія права, а в контексті подальшого утвердження ідеї верховенства права значущість значної філософсько-правової підготовки буде тільки зростати [1, с. 29].

Хоча і не філософія ставить за мету вирішення конкретних проблем правознавства, а лише допомагає більш чітко усвідомити досліднику-юристу власну позицію, впорядкувати знання, по-новому поглянути на свій предмет у світлі більш широкого підходу, тим не менше всі фундаментальні проблеми юриспруденції знаходять своє рішення або обґрунтовують їх саме на філософському рівні.

Отже, філософія права виступає методологією професійної діяльності юристів, усієї державної правової науки, а також сучасних поглядів на державу, людину, її права та обов'язки, свободи та їх захист. Філософія права дає змогу юристу-практику поглянути на поставлені професійні завдання з іншої сторони, тобто більш з філософської, розмірковуючи над тим чи іншим питанням у своїй сфері діяльності.

---

1. Подковенко Т. О. Філософія права в системі юридичної освіти / Т. О. Подковенко // Часопис Київського університету права. – 2010. № 3. – с. 26-31.

2. Подковенко Т. О. Роль філософії права у системі сучасного гуманітарного знання / Т. О. Подковенко // Тернопільський національний економічний університет. – 2013.- с. 1-6. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://onlinecreditforall.ru/blog/admin/filosofiya-prava-dlya-yurista/>.

3. Рабінович П. М., Бачинський Т. Правовий світогляд (соціально – природна інтерпретація) / П. М. Рабінович, Т. Бачинський // Вісник Національної академії правових наук України № 2 (77) 2014 5. – 2014. - № 2 (77) – с. 5-17.